

Keuzedeel mbo

Basis ontwikkelingsgericht werken in de VVE

Code

K1301

Ontwikkeld door: SBB in samenwerking met vertegenwoordigers van het onderwijs en werkveld kinderopvang

Penvoerder: Sectorkamer zorg, welzijn en sport

Gevalideerd door: Sectorkamer zorg, welzijn en sport

Op: 10-03-2022

1. Algemene informatie

D1: Basis ontwikkelingsgericht werken in de VVE

Studielast

240

Beroepsvereisten

Ja,
Een beroepskracht beschikt over een bewijsstuk waaruit blijkt dat hij/zij:
-de kennis en vaardigheden beheerst gericht op het vroegtijdig bestrijden van achterstanden bij jonge kinderen zoals bedoeld in artikel 4, lid 2 van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie.
Bron: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2017-184.html> (OCW)
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0027961/2020-08-01> (OCW)

Certificaten

Ja

Onderwijsinstellingen kunnen, onder specifieke voorwaarden, in de derde leerweg een certificaatgerichte opleiding aanbieden voor een keuzedeel dat na 1 augustus 2020 is vastgesteld. Zie vragen 7 en 17 van de veelgestelde vragen veranderaanpak (<https://kwalificatiestructuur-mijn.s-bb.nl/vragen/verander>).

Scholingsbehoefte/landelijke herkenbaarheid

Als gevolg van wettelijke beroepsvereisten die gelden voor werken binnen de voorschoolse educatie (VE), moeten (gespecialiseerd) pedagogisch medewerkers een verdiepende opleiding volgen gericht op de ontwikkeling van het jonge kind. Deze VE-eisen zijn opgesteld om de kwaliteit van de kinderopvang te verbeteren. Kinderopvangorganisaties willen daarom hun zittende (gespecialiseerd) pedagogisch medewerkers hierop bijscholen. Het keuzedeel Basis ontwikkelingsgericht werken in de VVE sluit goed aan bij deze eisen en is daarmee geschikt om aan te bieden aan ervaren (gespecialiseerd) pedagogisch medewerkers in de kinderopvang die hun interactievaardigheden met jonge kinderen verder willen ontwikkelen en hun mogelijkheden willen verbreden.

Zelfstandige betekenis

Na het volgen van dit keuzedeel zijn (gespecialiseerd) pedagogisch medewerkers inzetbaar in de VE (mits ze ook voldoen aan de eisen op het gebied van Nederlands 3F). Als ze dit certificaat behaald hebben, zijn ze beter toegerust om de ontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren, maar ook breder inzetbaar binnen de kinderopvang omdat ze voldoen aan de wettelijke beroepsvereisten.

Deze wettelijke beroepsvereiste is: met gunstig gevolg scholing gevolgd hebben op het gebied van ontwikkelingsgericht werken in de voorschoolse educatie.

De taaleisen Nederlands maken geen onderdeel uit van dit keuzedeel en dienen op andere manieren dan dit keuzedeel te worden aangetoond om in de voorschoolse educatie te kunnen werken.

Doelgroep

Dit keuzedeel is bedoeld voor gediplomeerde en ervaren (gespecialiseerd) pedagogisch medewerkers die (willen) gaan werken in de VE. Voorkennis en werkervaring op minimaal dit niveau (Pedagogisch Medewerker Kinderopvang of vergelijkbaar) zijn een vereiste om deel te mogen nemen aan dit keuzedeel.

Ingangsdatum certificaat

07-05-2022

Ontwikkeld voor kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Dit keuzedeel biedt een verdieping van de vakkennis en vaardigheden met betrekking tot ontwikkelingsgericht werken en is specifiek gericht op de voor- en vroegschoolse educatie (VVE), voor kinderen van 2 tot 6 jaar. De voor- en vroegschoolse educatie is onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid. Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel 'doelgroepkinderen' genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool en ervoor te zorgen dat kleuters zonder achterstand naar

groep 3 kunnen. Voorschoolse educatie is bedoeld voor doelgroeppeuters op kinderdagverblijven en voerschoolse educatie is bedoeld voor doelgroepkleuters uit groep 1 en 2 (bron: <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/voor-en-voerschoolse-educatie/wat-is-voor-en-voerschoolse-educatie>).

In de VVE is een programma vereist waarin de ontwikkeling van kinderen op het gebied van taal, rekenen, motoriek, en de sociaal-emotionele ontwikkeling, gestructureerd en samenhangend wordt gestimuleerd. Er zijn verschillende programma's voor VVE, welk programma wordt toegepast verschilt per regio. Voor dit keuzedeel leren studenten systematisch en samenhangend te werken aan de ontwikkeling van kinderen van 2 tot 6 jaar op het gebied van taal, rekenen, motoriek, en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Afhankelijk van de regio en stageplek leren ze werken met specifieke VVE-programma's.

Om als beroepskracht in de voorschoolse educatie te kunnen werken, is ook vereist om aantoonbaar ten minste niveau 3F Nederlands te beheersen op de onderdelen mondelinge taalvaardigheid en lezen (zie artikel 4, lid 3a van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie). Deze taaleisen Nederlands maken geen onderdeel uit van dit keuzedeel en dienen op andere manieren dan dit keuzedeel te worden aangetoond om in de voorschoolse educatie te kunnen werken.

Relevantie van het keuzedeel

Dit keuzedeel is een verdieping van de kwalificatie Pedagogisch medewerker kinderopvang met betrekking tot het stimuleren van de ontwikkeling van het jonge kind, in het bijzonder op het gebied van taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek in de VVE.

Om binnen de voorschoolse educatie als beroepskracht te kunnen werken moet de gekwalificeerd pedagogisch medewerker o.a. aan kunnen tonen dat hij/zij kennis en vaardigheden beheerst gericht op het vroegtijdig bestrijden van achterstanden bij jonge kinderen (zie artikel 4, lid 2 van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie). De inhoud van dit keuzedeel is gebaseerd op deze wettelijke vereiste kennis en vaardigheden. Met het behalen van dit keuzedeel tonen (beginnend) beroepsbeoefenaren aan dat ze voldoen aan de wettelijke vereiste kennis en vaardigheden, zoals gesteld in artikel 4, lid 2 van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie.

Beschrijving van het keuzedeel

Het keuzedeel Basis ontwikkelingsgericht werken in de VVE gaat in op achtergrond, doelstellingen en werkwijze van de VVE. Centraal staat het stimuleren van de brede ontwikkeling van jonge kinderen (2-6 jaar), in het bijzonder op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling. In de VVE wordt daarvoor gewerkt met diverse, integrale programma's waarin verschillende ontwikkelingsdomeinen op gestructureerde en samenhangende wijze gestimuleerd worden: taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek. Kern van VVE-programma's is het gestructureerd en ontwikkelingsgericht stimuleren van jonge kinderen en dat is ook waar het keuzedeel zich op richt. In het keuzedeel komen VVE-programma's aan bod die in de regio worden toegepast. Veel aandacht gaat uit naar de ontwikkeling van het jonge kind op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Ook is er aandacht voor het stimuleren van de betrokkenheid van ouders.

Branchevereisten

Nee

Aard van keuzedeel

Verdiepend

2. Uitwerking

D1-K1: Werkt ontwikkelingsgericht in de voor- en/of vroegschoolse educatie

Complexiteit

De beginnend beroepsbeoefenaar werkt in een kindercentrum, peuter- of kleuteropvang of op een basisschool aan het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen in de leeftijd van 2 tot 6 jaar. Hij/zij werkt systematisch en samenhangend aan de ontwikkeling van kinderen op het gebied van taal, rekenen, motoriek en aan de sociaal-emotionele ontwikkeling. Het werken met jonge kinderen maakt dat het werk hectisch is en weinig voorspelbaar qua verloop. Bij de kinderen waarmee de beginnend beroepsbeoefenaar werkt kan sprake zijn van diverse achterstanden in ontwikkeling, wat de werkzaamheden meer complex maakt. Ook het betrekken van de ouders, met mogelijk zeer diverse achtergronden, kan gecompliceerd zijn. De beginnend beroepsbeoefenaar beschikt over brede en specialistische kennis en vaardigheden om een kind gericht te begeleiden en te stimuleren in zijn/haar ontwikkeling. De kwaliteit van de interacties die hij/zij heeft met de kinderen in de groep is in grote mate bepalend voor de resultaten die hij/zij met hen behaalt.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beginnend beroepsbeoefenaar is verantwoordelijk voor een zelfstandige en goede uitvoering van de taken uit zijn/haar takenpakket. Hij/zij werkt in een team onder regie en (eind)verantwoordelijkheid van een leidinggevende. De taken op het gebied van de voorschoolse educatie voert hij/zij doorgaans uit onder regie van een deskundige collega die verantwoordelijk is voor VVE. Bij ingewikkelde vraagstukken of situaties kan hij/zij terugvallen op het team, de leidinggevende of de verantwoordelijke functionaris voor VVE.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- heeft kennis van de sociale context bij VVE (2e taalverwerving, sociaal-economische achtergrond, leefomgeving/buurt)
- heeft kennis van doorgaande leerlijnen (ketenregie)
- heeft kennis van inhoud en belang van (SLO) doelen voor het jonge kind
- heeft brede en specialistische kennis van de 'reguliere' taalontwikkeling
- heeft brede kennis van VVE methodieken (doelstelling, aanpak, inhoud, resultaten) en hun onderlinge overeenkomsten en verschillen
- heeft brede en specialistische kennis van spel-, speel- en ontwikkelingsmaterialen om de ontwikkeling op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling doelgericht te stimuleren
- heeft brede en specialistische kennis van mogelijkheden van ontwikkelingsstimulering van het jonge kind
- heeft kennis van zelfsturing bij kinderen (2-6 jaar)
- heeft brede en specialistische kennis van en inzicht in belang en waarde van zijn/haar inbreng voor de ontwikkeling van het kind
- heeft kennis van belang en mogelijke resultaten van opbrengstgericht werken
- heeft kennis van belang en noodzaak van verzamelen en registreren van (ontwikkelings-) gegevens
- heeft kennis van de invloed van meertaligheid op de ontwikkeling van een kind
- heeft kennis van taalverwerving bij meertaligheid
- heeft kennis van het functioneren van het kindere brein en de consequenties daarvan voor het aanbieden van ontwikkelingsgerichte activiteiten en de leeromgeving
- heeft kennis van het ondersteunen van beginnende 'literacy' bij kinderen
- heeft kennis van het ondersteunen van beginnende rekenvaardigheden bij kinderen
- heeft kennis van de mogelijkheden en risico's van multimedieagebruik bij de ontwikkeling van jonge kinderen
- kan een VVE-methodiek in de praktijk herkennen
- kan laaggeletterdheid bij ouders/opvoeders signaleren
- kan ontwikkelingsgerichte (spel)activiteiten leiden en begeleiden
- kan ouders betrekken bij de ontwikkeling van hun kind(eren)
- kan realistische ontwikkelingsdoelen formuleren

D1-K1-W1: Oriënteert zich op de situatie en achtergrond van de voor- en/of vroegschoolse educatie

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar bereidt zich voor op zijn/haar taken binnen de VVE educatie door zich te oriënteren op de uitvoering van VVE in de organisatie en de achtergrond van de doelgroep. Hij/zij stelt zich op de hoogte van:

- de uitgangspunten en missie van kindercentrum/peuteropvang
- de doelstellingen binnen de organisatie van ontwikkelingsgericht werken en de gebruikte VVE methode

D1-K1-W1: Oriënteert zich op de situatie en achtergrond van de voor- en/of vroegschoolse educatie

- de doelgroep VVE-kinderen en hun ouders
 - de aanpak van ontwikkelingsgericht werken en VVE in de organisatie
 - de organisatie en werkwijze van ontwikkelingsgericht werken en VVE in de organisatie
 - de afstemming tussen voor- en vroegschoolse educatie
 - de ondersteuningsplannen van de betreffende kinderen in de groep.
- Hij/zij bespreekt zijn/haar bevindingen met de betrokken functionaris in de organisatie.

Resultaat

De beginnend beroepsbeoefenaar heeft een volledig beeld van de situatie, uitgangspunten en achtergrond waarin ontwikkelingsgericht werken in de VVE plaatsvindt.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- past doelbewust verschillende manieren van informatieverzameling toe (observeren, gesprekken voeren, lezen);
- beoordeelt de informatie adequaat op waarde voor zichzelf en anderen;
- verwoordt beknopt de essentie van de betreffende ondersteuningsplannen;
- gaat integer om met vertrouwelijke informatie.

De onderliggende competenties zijn: Ethisch en integer handelen, Formuleren en rapporteren, Onderzoeken, Analyseren

D1-K1-W2: Grijpt en creëert kansen voor ontwikkeling

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar signaleert in de dagelijkse gang van zaken kansen voor de taal-, reken-, motorische en sociaal-emotionele ontwikkeling en grijpt deze aan om de ontwikkeling van het kind/de kinderen op een kindvolgende wijze te stimuleren, met name tijdens dagelijkse bezigheden en vrij spel. Daarbij benoemt hij/zij doorlopend wat hij/zij ziet en doet en interenieert hij/zij doelgericht op datgene wat hij/zij ziet en wat nodig is voor het kind. Wanneer van toepassing bespreekt hij/zij gedragalternatieven met het kind/de kinderen. Hij/zij creëert en benut kansen voor ontwikkeling door, in overleg met de verantwoordelijke collega, nieuwe activiteiten en leerrijke situaties aan te bieden passend bij ontwikkelingsgericht werken in de VVE en rekening houdend met de zone van de naaste ontwikkeling. Hij/zij bereidt deze activiteiten voor en zorgt ervoor dat geschikte materialen en middelen aanwezig zijn en dat er is afgestemd met collega's en ouders (indien van toepassing). Hij/zij voert de activiteit uit en past daarbij interactievaardigheden toe. Hij/zij bevordert zelfsturing van kinderen en geeft hun de ruimte om een eigen invulling aan de activiteit te geven.

Resultaat

De beginnend beroepsbeoefenaar heeft kansen gegrepen om de ontwikkeling van het kind te stimuleren. De doelgerichte activiteiten hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het kind/de kinderen.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- toont aandacht, interesse en begrip voor het kind/de kinderen;
- past interactievaardigheden effectief toe: sensitieve responsiviteit, respect voor autonomie, structureren en grenzen stellen, praten en uitleggen, ontwikkelingsstimulering en begeleiden van interacties;
- intervenieert effectief en veelvuldig, onder andere door direct constructieve feedback te geven op de situatie, het gedrag en taalgebruik van het kind/de kinderen.
- stelt realistische doelen voor de doelgerichte activiteiten;
- werkt consequent volgens de uitgangspunten van ontwikkelingsgericht werken in de VVE;
- geeft het kind/de kinderen ruimte om zich te uiten;
- stemt tijdig en zorgvuldig af met betrokkene(n);
- zet materialen en middelen effectief en creatief in ten behoeve van de ontwikkeling van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind/de kinderen;
- stuurt bij wanneer nodig.

De onderliggende competenties zijn: Begeleiden, Aandacht en begrip tonen, Samenwerken en overleggen, Formuleren en rapporteren, Vakdeskundigheid toepassen, Materialen en middelen inzetten, Plannen en organiseren

D1-K1-W3: Volgt de ontwikkeling en legt deze vast

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar informeert de verantwoordelijke collega over zijn/haar bevindingen ten aanzien van de ontwikkeling van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling van een of meer kinderen en bespreekt met hem/haar nieuwe doelen voor het betreffende kind/de betreffende kinderen. Hij/zij maakt afspraken met de verantwoordelijke collega over het observeren van een of meer kinderen en over de periode en frequentie waarin dat zal gebeuren. Hij/zij observeert het kind/de kinderen, legt zijn/haar bevindingen vast en koppelt zijn/haar bevindingen terug. Hij/zij evalueert samen met de verantwoordelijke collega de ontwikkeling van het betreffende kind/de betreffende groep. Hij/zij maakt afspraken over het vastleggen van gegevens en voert deze in voorkomende situaties zelf uit. De beginnend beroepsbeoefenaar draagt bij aan de inhoudelijke afstemming ten behoeve van een zorgvuldige overgang van een kind van voor- naar vroegschoolse educatie.

Resultaat

De ontwikkeling van het kind is geobserveerd overeenkomstig de afspraken en de verkregen gegevens zijn vastgelegd. Nieuwe ontwikkelingsdoelen voor het kind zijn besproken en vastgelegd. De beginnend beroepsbeoefenaar heeft een bijdrage geleverd aan de overgang van voor- naar vroegschoolse educatie.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- observeert en registreert volgens afspraak de ontwikkeling van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling van een of meer kinderen;
- observeert methodisch, zorgvuldig en geconcentreerd;
- registreert nauwgezet waargenomen gedrag (interpreteert niet);
- analyseert de verkregen gegevens effectief in het licht van de ontwikkeling van het kind;
- brengt zijn/haar bevindingen duidelijk, eenduidig en kernachtig over.

De onderliggende competenties zijn: Formuleren en rapporteren, Vakdeskundigheid toepassen, Analyseren, Instructies en procedures opvolgen

D1-K1-W4: Werkt aan ouderbetrokkenheid

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar informeert de ouders regelmatig over de taal-, reken-, motorische en sociaal-emotionele ontwikkeling van hun kind(eren) alsook over de ontwikkelingsgerichte activiteiten die zijn aangeboden. Hij/zij verzamelt informatie over de inzichten van de ouders ten aanzien van de ontwikkeling van het kind. Hij/zij toont betrokkenheid bij ouders en kind en motiveert en faciliteert ouders om thuis ook te werken aan het stimuleren van de ontwikkeling van het kind. Hij/zij geeft concrete tips in lijn met ontwikkelingsgericht werken in de VVE en doet – zo mogelijk – concrete voorstellen om opdrachten ook thuis uit te voeren. Hij/zij informeert bij de ouders hoe de uitvoering van de tips/opdrachten is verlopen en vraagt en geeft feedback aan de ouders. Hij/zij draagt bij aan de organisatie van informatiebijeenkomsten/voorlichtingsavonden voor ouders en werkt daarbij samen met collega's.

Resultaat

De beginnend beroepsbeoefenaar heeft ouders betrokken bij de ontwikkeling van hun kind(eren) en heeft hen gemotiveerd om daarin een stimulerende rol te spelen. Hij/zij heeft een bijdrage geleverd aan de organisatie van bijeenkomsten voor ouders.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- deelt actief kennis en ervaring met ouders;
- stemt zijn/haar handelen effectief af op het ouderbeleid in de organisatie;
- geeft ouders passend advies, afgestemd op de (thuis)situatie van het kind;
- geeft ouders constructieve feedback en passende gedragsalternatieven;
- stemt effectief af met collega's.

De onderliggende competenties zijn: Begeleiden, Aandacht en begrip tonen, Samenwerken en overleggen, Vakdeskundigheid toepassen